

Gönderim: 18.08.2023

Kabul: 27.01.2024

Tür: Araştırma Makalesi

Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarına yönelik görüşlerinin incelenmesi

Soner ALTINTAŞ^a

^a Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, ORCID: 0000-0002-3875-599X

Özet

Teknolojide yaşanan gelişmeler, tüm alanları etkilediği gibi eğitim alanında da büyük değişimler yaşanmasını sağlamıştır. Bu gelişmeler arasında yer alan açık eğitim kaynakları (AEK) kavramı, bilgiye daha kolay ve daha hızlı bir şekilde erişmeyi mümkün hâle getirmiştir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, AEK'lere yönelik akademisyen görüşlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmaya dört farklı üniversiteden 11 akademisyen katılmış ve verilerin toplanması için görüşme yöntemine başvurulmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan 12 soruluk Kişisel Bilgiler Formu ve 5 soruluk Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları Formu aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan veriler ise içerik analiziyle incelenmiştir. Akademisyenler AEK'lerin en büyük avantajını bilgiye kolay erişim imkânı olarak ifade ederken en büyük dezavantajını güvenilirlik ve doğruluk şüphesi olarak belirtmişlerdir. Ayrıca AEK'lerin hazırlanmasında en çok hedef kitleye uygunluk ilkesine, paylaşılmasında ise en çok kullanıcı dostu platform kullanımına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Buna ek olarak araştırmaya katılan akademisyenlerin tamamına yakını tüm akademisyenlerin AEK hazırlanmasını gerektiğini ifade etmiş ve bunun nedenini yetersizlik olarak belirtmişlerdir. Bir diğer bulgu ise akademisyenlerin tamamına yakınının AEK'lerin erişim kolaylığı nedeniyle basılı kaynaklar üzerinde dönüşüme neden olacağını düşündüğünü göstermektedir. Ayrıca akademisyenlerin bir bölümünün tüm üniversitelerde AEK platformu olması gerektiğini, bir bölümünün ise tüm üniversitelerde böyle bir oluşuma gerek olmadığını ifade ettikleri görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Açık eğitim kaynakları, AEK, Açıklık, Eğitimde açıklık, Akademisyen

Investigation of academics' views on open educational resources

Abstract

Developments in technology have led to major changes in the field of education as it has affected all fields. The concept of open educational resources (OER), which is among these developments, has made it possible to access information more easily and faster. In this context, the aim of this study is to examine the views of academicians on OERs. Case study design, one of the qualitative research methods, was used in the study. Eleven academics from four different universities participated in the study and interview method was used to collect data. The data were collected through a 12-question Personal Information Form and a 5-question Semi-structured Interview Questions Form prepared by the researcher. The collected data were analyzed by content analysis. Academics stated that the biggest advantage of OERs is easy access to information, while the biggest disadvantage is the suspicion of reliability and accuracy. They also stated that in the preparation of OERs, the principle of suitability for the target audience should be considered the most, and in the sharing of OERs, user-friendly platform use should be considered the most. In addition, almost all of the academics participating in the study stated that not all academics should prepare OER and stated the reason for this as inadequacy. Another finding shows that almost all of the academics think that OERs will cause transformation on printed resources due to ease of access. In addition, it was observed that some of the academics stated that there should be an OER platform in all universities, while some stated that there is no need for such a formation in all universities.

Keywords: Open educational resources, OER, Openness, Openness in education, Academician

Kaynak Gösterme

Altıntaş, S. (2024). Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 10(1), 92-131. <https://doi.org/10.51948/auad.1345849>

Giriş

Teknolojide yaşanan gelişmeler, gerek günlük hayatta gerek iş hayatında bireylere ciddi kolaylıklar sağlamaktadır. İnternetin yaygınlaşması, dijital araçların kullanımının artması, sosyal medya platformlarının yoğun ilgi görmesi gibi durumlarla beraber yaşanan dönüşüm; bilgiye erişme, bilgiyi üretme ve bilgiyi paylaşma olanaklarını önemli ölçüde arttırmaktadır. Geçmişte bilgiye ulaşmak için genellikle kütüphanelerdeki kitaplar ve ansiklopediler kullanılırken günümüzde daha çok dijital ortamlar tercih edilir hale gelmiştir. Bu süreç, bilgi kaynaklarının dijitalleşmesiyle birlikte dolaylı olarak eğitim sektöründe de önemli değişimlere neden olmaktadır. Artan bilgi sayısı ve bilgiye kolay erişim fırsatı, eğitimde yeni alanlar yaratırken öğrenme süreçlerinde dönüşüm yaşanmasına ve bu süreçlerin zenginleşmesine de katkı sunmaktadır. Çevrim içi veri tabanları, dijital kütüphaneler ve sosyal medya platformları aracılığıyla bilgiye erişim imkânlarının kolay olması, hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin daha geniş bir bilgi yelpazesine daha hızlı bir şekilde erişmesini mümkün kılmaktadır. Öğrenciler artık çeşitli platformlar aracılığıyla farklı görüşlere erişebilmekte, öğrenmek istediği bilgilerle ilgili kapsamlı araştırmalar yapabilmekte ve ilgi alanlarına yönelik bilgilere daha pratik bir şekilde ulaşabilmektedir. Benzer şekilde eğitimciler de güncel, güvenilir ve kaliteli bilgi kaynaklarını kullanarak ders materyallerini zenginleştirip eğitim öğretim süreçlerini daha kaliteli hale getirmeye yönelik çeşitli hazırlıklar yapabilmektedirler. Çeşitli süreçler sonucunda üretilen bu bilgi kaynaklarının geneline verilen isim ise Açık Eğitim Kaynakları (AEK) olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, AEK'lerin eğitim alanındaki dönüşümlerin yaşanmasına öncülük eden kavramlar arasında yer aldığı söylenebilir.

AEK, temelinde açıklık ve eğitimde açıklık olmak üzere iki önemli alt boyutu barındıran bir kavramdır. Bu nedenle AEK kavramını anlamlandırabilmek için öncelikle bu iki alt boyuta yönelik bilgilere sahip olmak oldukça önemlidir. 1969 yılında İngiltere'de kurulan Açık Üniversite (Open University), açıklık kavramının gündeme gelmesini ve dolayısıyla eğitimde açıklık kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bozkurt (2015), açıklık kavramını bilgiye erişmek isteyen kişilerin herhangi bir engelle karşılaşmaması olarak ifade etmektedir. Özcan (2019) ve Kır (2019), açıklık kavramını herhangi bir koşula bağlı olmaksızın isteyen herkesin bilgiye erişimi olarak açıklamaktadır. Fırat (2019) ise bu açıklamalara ek olarak açıklığın beş alt boyutu olduğunu ifade etmektedir. Bu boyutlar; insana açıklık, mekânsal açıklık, yöntemsel açıklık, fikirsal açıklık ve zamansal açıklık olarak belirtilmiştir. İnsana açıklık boyutu, ne şartlarda olursa olsun bilginin herkese açık olması gerektiği belirtilmektedir. Hem mekânsal hem de zamansal açıklık boyutları bir bütün olarak ele alındığında, bilgiye erişme imkânlarının

hem zamandan hem de mekândan bağımsız olması gerektiğini vurgulamaktadır. Fikirsellik açıklık boyutu, bilgi üretmek, paylaşmak ve erişmek için tüm fikirlere açık olmak anlamına gelmektedir. Yöntemsel açıklık boyutu, bilgiye erişim süreçlerinin yeni yaklaşımlara açık olması gerektiğini belirtmektedir. Genel olarak bireyler arasında ayırım yapılmaması ile zamandan ve mekândan bağımsızlık felsefesine dayalı olan bu kavramla ilgili ifade edilen açıklamalar incelendiğinde, açıklık kavramının yaşam boyu öğrenme faaliyetleriyle ilişkili olduğu da söylenebilir. Bu bağlamda, açıklık kavramına paralel olarak yaşam boyu öğrenmeyi de temelinde barındıran eğitimde açıklık kavramının süreç içerisinde önem kazandığı ifade edilebilir. Eğitimde açıklık, eğitim süreçlerinde yaşanabilecek maddi-manevi sınırlılıkları ve olası fırsat eşitsizliklerini ortadan kaldırmayı amaçlayan ve böylece istisnasız tüm bireylerin eğitsel içeriklere erişmesini kolaylaştırmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Temellerinin açıklık kavramıyla birlikte olduğu bilinmektedir (Ekren ve Genç Kumtepe, 2018). Bu yaklaşım, kişilerin istedikleri eğitsel kaynaklara istedikleri şekilde erişmesine, kaynakları dilediği gibi kullanabilmesine ve gerektiği durumda dönüştürmesine olanak sağlamaktadır. Bu sayede yeni bilgi kaynaklarının üretilmesi de teşvik edilmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye ulaşma süreçlerinin kısalması bakımından daha da önemli hâle gelen eğitimde açıklık kavramı, AEK'lere temel oluşturması bakımından son derece önemlidir.

Açık Eğitim Kaynakları

Barındırdığı felsefe nedeniyle açıklık kavramı, birbiriyle ilişkili fakat birbirinden farklı birçok yeni fikrin ortaya çıkmasında oldukça önemli bir rol oynamıştır (Mills, Bali ve Eaton, 2023; Saadatmand, 2017; Tısoğlu ve Kaya, 2020). Açık erişim, eğitimde açıklık, açık lisanslar, açık öğretim, açık ve uzaktan öğrenme, AEK gibi kavramlar, bu cümleyi destekleyen kavramlar olarak ifade edilebilir. Ancak eğitim açısından düşünüldüğünde AEK'lerin diğerlerine göre daha önemli olduğu söylenebilir (Dragicevic, Pavlidou ve Tsui, 2020). AEK'ler açıklık kavramının izlerini taşıdığı için bireyler arasında oluşabilecek fırsat eşitsizliklerini ortadan kaldırabilmeyi amaç edinmektedir (de Oliveira Neto, Law ve Kang, 2023). Bu nedenle AEK'ler, eğitsel materyallere ücretsiz bir şekilde erişebilme ve bu materyallere istenildiği zaman ulaşabilme felsefesine sahiptir (Admiraal, 2022; Hussain, Chandio ve Sindher, 2013; Hilton, 2016; Karataş, Bağrıaçık Yılmaz, Karataş ve Banyard, 2022; Şen Baysal, Çakır ve Toplu, 2015; Warner, 2020). Sahip olduğu felsefe doğrultusunda AEK ile ilgili bazı tanımlamalar yapılmıştır. Roncevic (2022)'e göre AEK, bireylerin istedikleri yerden istedikleri zamanda ücretsiz bir şekilde erişmesi için geliştirilen eğitsel materyallerdir.

Ayrıca açık erişim felsefesi doğrultusunda belirli koşullara göre geliştirilip yeniden paylaşılabilmesi için tasarlanmış eğitim araçlarını ve kaynaklarını da ifade etmektedir. Dijital ders kitapları, dijital ders notları, sunumlar, testler, animasyonlar, grafikler, eğitim amaçlı tüm videolar, eğitsel simülasyonlar gibi birçok kaynak AEK kapsamında değerlendirilmektedir (Güler, 2017; Karakaş, 2019; Madran, 2022; Mcsorley vd., 2020; Otterburn-Martinez, 2023; Rutter, Black, Ali ve Berg, 2023; Wright, Goldman ve Reeves, 2019). Bu kaynakların hepsi, bireylere öğrenme sorumluluğu aldırması açısından zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme deneyimi sunmakta ve yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini desteklemektedir (Özel, 2016). UNESCO (2019)'ya göre AEK; kamu malı veya telif hakkı kapsamında değerlendirilen, açık lisans altında yayınlanmış, başkaları tarafından ücretsiz erişime, yeniden kullanıma, yeniden uyarlamaya ve yeniden dağıtıma izin verilen materyalleridir. Böylece yeni bilgi kaynaklarının üretilmesine yardımcı olmaktadır. Hylén (2020)'e göre AEK, toplumlar tarafından istişare içerisinde ve ticari amaç gütmeyen hazırlanan tüm kaynakları ifade etmektedir. Bu açıklamalar üzerinden değerlendirildiğinde, AEK'lerin sürekli devam eden bir gelişme sürecinde olduğu ve her geçen gün popülerlik kazandığı yorumu yapılabilir (Black, 2023; Feder, 2023; Pete, Mulder, Neto ve Omollo, 2018).

Massachusetts Institute of Technology (MIT), AEK hareketinin en önemli öncüsü olarak kabul edilmektedir. MIT tarafından 2001 yılında oluşturulan Open Course Ware (OCW) platformu ile birlikte bu hareket resmîyete kavuşmuş, ilk defa bir kurum AEK hareketine yönelik resmî bir adım atmıştır (Al ve Madran, 2013). Bu platformun hayata geçmesiyle birlikte hem öğrenciler hem de eğitimcilere yönelik 50 adet ücretsiz ders paylaşımı yapılmıştır. Türkiye'de ise bu hareket, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından 2007 yılında başlatılmıştır. Bu kapsamda Ulusal Açık Ders Malzemeleri Konsorsiyumu oluşturulmuş ve Açık Ders Malzemeleri Projesi'nin hayata geçirilmesine karar verilmiştir (Cinel ve Özdemir Şahin, 2023; Kıp Kayabaş, 2020). Bir süre devam eden çalışmaların ardından Kalkınma Bakanlığı'nın desteğiyle hazırlanan 80 adet ders, projeye ait web site üzerinde ücretsiz bir şekilde erişime açılmıştır. Yurt içinde TÜBA, yurt dışında MIT tarafından başlatılan AEK hareketi, süreç içerisinde birçok yeni AEK platformunun geliştirilmesine öncülük etmiştir. Bu platformlardan bazıları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1 <i>Yurt İçindeki ve Yurt Dışındaki Bazı AEK Platformları (Alfabetik Sıraya Göre)</i>	
Yurt İçindeki AEK Platformları	Yurt Dışındaki AEK Platformları
Anadolu Üniversitesi Dijital Ders Platformu	Connexions (OpenStax CNX)
Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri	Khan Academy
Atatürk Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri	MERLOT
Bilge-İş	MIT OCW
BTK Akademi	OER Commons
ODTÜ Açık Ders Malzemeleri	OpenLearn
Yükseköğretim Kurumları (YÖK) Dersleri Platformu	Saudi OER Network

Tablo 1’de yer alan YÖK Dersleri Platformu, kuruluş amacı bakımından özel bir öneme sahiptir. Bilindiği gibi 2020 yılında yaşanan COVID-19 pandemisi nedeniyle dünyada ve ülkemizde uzaktan eğitim süreci başlamıştır. Bu sürecin getirdiği dezavantajları ortadan kaldırmak için gerek karar vericiler, gerek eğitimciler, gerekse bilgiye erişmek isteyen bireyler çeşitli arayışlar içerisine girmiştir. Bu süreçlerin yaşandığı zamanlarda ise YÖK tarafından çok önemli bir karar alınmıştır. YÖK, 23.03.2020 tarihinde yayınladığı duyuruda YÖK Dersleri Platformu’nun kurulduğunu ve platformdaki içeriklerin tüm bireyler için açık erişime açıldığını belirtmiştir (YÖK, 2020). Bu platformda Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi’nin dijital ders içeriklerinin paylaşıldığı ifade edilmiş ve süreç içerisinde platformdaki içerik sayısının zenginleştirileceği belirtilmiştir. Böylece COVID-19 sürecinde eğitsel açıdan yaşanabilecek olası sorunların önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu platform, açık erişime sunulmuş olmasıyla AEK hareketinin izlerini taşıması açısından dikkat çekmekte ve ilerleyen süreçlerde yaşanabilecek olası salgın veya afet gibi durumlarda başvurulabilecek önemli bir kaynak olarak görülmektedir.

Bireylerin eğitsel içeriklere ücretsiz erişebilmesi felsefesiyle hayata geçirilen AEK hareketi, Kitleli Açık Çevrim İçi Dersler (KAÇD) kavramının ortaya çıkmasını da sağlamıştır. AEK ve KAÇD kavramları, benzer bir yapıya sahip oldukları için birbirleriyle sıkça karıştırılmaktadır. Ancak AEK ile KAÇD’leri birbirinden ayıran birtakım farklılıklar bulunmaktadır (Şen Baysal vd., 2015). Bu farklılıkların en önemlisi, ücret politikasıdır. AEK içerikleri tamamen ücretsizken, KAÇD içeriklerinin bazıları için ücret talep edilebilmektedir.

Fakat ücret politikasının dışında da bazı farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıklar şu şekilde ifade edilebilir:

- AEK içeriklerine erişim için belirli bir tarih aralığı yokken, KAÇD içeriklerine erişim için belirli bir tarih aralığı bulunmaktadır.
- AEK içeriklerine istenildiği zaman erişilebilirken, KAÇD içeriklerine sadece içerikler açık olduğu müddetçe erişilebilmektedir.
- AEK içerikleri herkes tarafından kullanılabilir ve dönüştürülebilir formatta iken, KAÇD içerikleri sadece kullanılabilir formattadır.
- AEK içerikleri kullanıldıktan sonra herhangi bir değerlendirme işlemi yapılmazken, KAÇD içerikleri kullanıldıktan sonra değerlendirme yapılabilmektedir.
- AEK içerikleri kullanıldıktan sonra genellikle sertifikalandırma yapılmazken, KAÇD içerikleri kullanıldıktan sonra sertifikalandırma yapılabilmektedir.

Araştırma Sorunsalı

Teknolojinin gelişmesiyle beraber yaşanan dönüşüm, bilgi kaynaklarına erişimde, bilgi kaynaklarının üretiminde ve bilgi kaynaklarının paylaşımında birçok değişikliğe neden olmuştur. Bu değişiklikler, COVID-19 pandemisi döneminde tüm dünyada başlayan acil uzaktan eğitim süreci sebebiyle daha da yoğun bir şekilde hissedilmiş ve eğitim sektöründe yer alan tüm paydaşlar, dijital ders materyali arayışı içerisine girmiştir. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve birçok ilimizi büyük ölçüde etkileyen deprem felaketi nedeniyle üniversitelerde uzaktan eğitim süreci tekrar başlamış, bu süreçte benzer ihtiyaçlar yeniden gündeme gelmiştir. Akademisyenler, uzaktan eğitim sürecinin getirdiği dezavantajları ortadan kaldırmak için yoğun bir çaba göstermiş, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde kayıp yaşamamaları adına çok sayıda dijital ders materyali oluşturmuş ve öğrencilerle paylaşmışlardır. Yaşanan bu gelişmeler, olası bir sorun nedeniyle eğitim süreçlerinin sekteye uğramamasına büyük katkı sağlayan AEK'lerin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Belirtilen durumlar bağlamında bu çalışmada akademisyenlerin AEK'lere yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

- Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarının avantajları ve dezavantajlarına yönelik düşünceleri nelerdir?
- Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarını hazırlama ve paylaşma süreçleriyle ilgili düşünceleri nelerdir?

- Akademisyenlere göre tüm akademisyenler açık eğitim kaynağı hazırlamalı mıdır?
- Akademisyenlere göre açık eğitim kaynakları, basılı eğitim materyalleri üzerinde bir dönüşüme neden olacak mıdır?
- Akademisyenlere göre her üniversitede açık eğitim kaynaklarının paylaşıldığı bir platform bulunmalı mıdır?

İlgili Alanyazın

Çalışmanın Kuramsal Temelleri

Açıklık, eğitimde açıklık ve AEK kavramları, bireylerin kendi öğrenme sorumluluğunu almalarını ve bilgilere isteyen herkesin ücretsiz bir şekilde erişebilmesi gerektiğini savunan kavramlardır. Bu bağlamda, ilgili kavramların sahip olduğu felsefelerle bağlantılı olabilecek bazı kuramların bulunduğu görülmektedir.

Bağlantıcılık Kuramı - Bağlantıcılık Kuramı'na göre, bilgi kişinin kendisinde değil, dış dünyada bulunmaktadır. Bu kuram, öğrenme faaliyetlerinin bireylerin ağlar üzerindeki bilgi kaynaklarıyla etkileşime girmesi sonucunda oluşacağı anlayışını savunmaktadır (Bozkurt, 2014). Bu anlayışa göre ağlar, öğrenenlerin öğrenme ihtiyaçlarına göre kendi öğrenme ortamlarını oluşturmaları için bulunmaktadır. Öğrenenler ağlar aracılığıyla kaynakla doğrudan etkileşim kurmaktadır. Bağlantıcılığı savunanlar, bilginin sadece eğitimcilerden öğrenenlere aktarılmasıyla kalıcı olmayacağını, aktif katılımın gerekli olduğunu düşünmektedir.

Bağımsız Çalışma Kuramı - Charles Wedemeyer tarafından geliştirilen Bağımsız Çalışma Kuramı, herhangi bir konu hakkında yeni şeyler öğrenmek isteyen bireylerin uygun koşullar sağlandığında kendi başlarına ve kendi hızlarına göre öğrenebileceklerini savunmaktadır (Gökmen, Duman ve Horzum, 2016). Kurama göre, bireyselleştirilmiş ve esnek bilgi edinme süreçleri pratik ve kalıcı öğrenmeyi desteklemektedir. Bir başka deyişle bu kuram, öğrenen bireylerin öğrenme sorumluluğunu üstlenmesi gerektiğini savunmaktadır (Fırat, 2019).

Yetişkin Öğrenme Kuramı (Androgoji Kuramı) - Bu kurama göre bilgiye sadece çocukların veya gençlerin değil, istisnasız herkesin erişebilmesi gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca bu kuramı savunanlar, bilginin sadece okul ortamında değil, her yerde ulaşılabilir olması gerektiğini düşünmektedir (Kara ve Karakoç, 2017). Bir başka deyişle bireyin yaşı kaç olursa olsun, istediği bilgiye istediği zaman ulaşabilmelidir.

Çalışmayla Doğrudan İlişkili Araştırmalar

Cinel ve Özdemir Şahin (2023) tarafından yürütülen araştırmada Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde çalışan öğretim elemanlarının AEK'lere yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Tutumları belirleyebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından bir anket hazırlanmış ve bu anket ilgili alanda 13 farklı üniversitede görev yapan 133 öğretim elemanına maille ulaştırılmıştır. Fakat çalışmaya katılan öğretim sayısının 74 olduğu belirtilmiştir. Elde edilen bulgular, akademisyenlerin AEK'lere yönelik genel tutumlarının pozitif olduğunu göstermiştir.

Ojo, Salawu ve Adedapo (2023), Nijerya üniversitelerinde görevli olan akademisyenlerin AEK'lere yönelik farkındalık düzeyini ve eğitim öğretim süreçlerinde AEK'leri kullanma durumlarını incelemişlerdir. 1485 akademisyenin katıldığı araştırmada, akademisyenlerin AEK'lerin farkında oldukları ve zorluklara rağmen kullanmaya hazır oldukları ortaya konulmuştur. Ek olarak, akademisyenlerin AEK'leri eğitim için kullanma konusundaki farkındalıklar, hazırlıklar ve karşılaştıkları zorluklar düzeyinde önemli farklılıklar yaşandığı belirtilmiştir.

Karataş ve diğerleri (2022) tarafından yürütülen araştırmada akademisyenlerin AEK'leri kullanım amaçlarını incelenmiştir. Ayrıca Türkiye ve Birleşik Krallık'taki akademisyenlerden veri toplayarak davranışsal farklılıklar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Veriler, çalışmaya katkı sunan iki araştırmacı tarafından geliştirilen anketle toplanmıştır. İlk önce Türkçe olarak hazırlanan anket daha sonra İngilizce diline çevrilmiştir. Bu anket Türkiye'deki 67, Birleşik Krallık'taki 18 akademisyen tarafından yanıtlanmıştır. Elde edilen bulgular, akademisyenlerin AEK üretmek yerine var olan kaynakları kullanmaya daha yatkın olduklarını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca hem Türkiye'deki hem de Birleşik Krallık'taki akademisyenler, AEK'lerin uzun vadede oldukça faydalı olduklarını ve disiplinlerarası çalışmalara önemli katkılar sunacağını düşünmektedir. Buna ek olarak her iki ülkedeki akademisyenler, geniş bir zaman dilimi ve yeterli bir teknoloji okuryazarlıkları olduğu takdirde AEK'leri daha sık kullanacaklarını ifade etmişlerdir.

Sunar, Yükseltürk ve Duru (2022), pandemi sürecinde yaşanan sokağa çıkma ve seyahat yasaklarına, yüz yüze eğitime ara verilmesine ve birçok üniversitenin acil uzaktan eğitime geçmesine atıfta bulunarak bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Bu araştırmanın amacı, acil uzaktan eğitim sırasında AEK'lerin pratikte nasıl kullanıldığını, bunun Türkiye'deki akademisyenlerin rutin uygulamalarını küresel düzeyde ve uzun vadede etkileyip etkilemediğini incelemektir. Elde edilen bulgular, pandemiden önce

AEK'lerden haberdar olmayan akademisyenlerin, çevrim içi öğretim konusunda daha önce deneyime sahip olsalar bile bu kaynakları kullanma konusunda hâlâ tereddüt ettiklerini göstermiştir.

Adnan, Yakar, Kocatürk Kapucu ve Köşk (2021) tarafından yürütülen araştırmada akademisyenlerin AEK'lerin üretimi ve kullanımıyla ilgili görüşleri ve katkıda bulunma motivasyonları araştırılmıştır. Araştırma, nitel ve nicel yöntemleri içeren karma yöntem deseni kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın nicel bölümünde 230 akademisyen yer almıştır. Katılan akademisyenlerin tamamı Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi tarafından yürütülen Uzaktan Öğretim Sertifika Programı'na kayıtlıdır. Nitel bölüme ise 21 akademisyen katılmıştır. Bu akademisyenlerin belirlenmesinde kartopu örnekleme yöntemine başvurulmuş ve veriler görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Veri analizinin ardından AEK üretimi ve kullanımında cinsiyet faktörünün ön planda olduğu belirtilmiştir. Erkek akademisyenlerin kadın akademisyenlere göre AEK kullanma durumlarının daha fazla olduğu ve 46-55 yaş aralığında AEK üretme ve kullanma becerisinin önemli ölçüde azaldığı görülmüştür. Bir başka bulguya göre, ders verme süresi 0-5 yıl olan yani göreve yeni başladığı kabul edilen akademisyenler, AEK kullanımında en düşük düzeydedir. Akademisyenler ayrıca AEK'lerin geliştirilmesi ve kullanılması için zamana, profesyonel desteğe ve işbirliğine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, kurumların AEK oluşturma ve paylaşma prosedürlerini desteklemesi önerilmiştir.

Chewe, Kakana ve Inonge (2021) tarafından yürütülen araştırmada Zambiya Üniversitesi'ndeki akademisyenlerin AEK benimseme durumları araştırılmıştır. Araştırmaya toplam 30 akademisyen katılmıştır. Elde edilen bulgular, akademisyenlerin AEK'ler hakkında bilgi sahibi olmasına rağmen bunu aktif katılıma dönüştüremediklerini ortaya koymuştur. Ayrıca AEK'lerin benimsenmesini engelleyen birtakım faktörler olduğu belirtilmiş ve AEK'lerle ilgili planlama ve faaliyetler için önerilerde bulunulmuştur.

Nagashima ve Hrach (2021), vaka çalışması yöntemine başvurarak Georgia Üniversite Sistemi'nde AEK'lerin benimsenmesine yönelik motive edici faktörleri incelemeyi amaçlayan bir araştırma yürütmüştür. Araştırmaya 77 akademisyen katılmıştır ve veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan anketle toplanmıştır. Sonuçlar, yalnızca daha düşük maliyet ve iyileştirilmiş öğrenci öğrenimi gibi daha önceki araştırmalarda belirtilen faktörlerin yanı sıra, akademisyenlerin AEK kullanımı için takdir ve Georgia Üniversite Sistemi tarafından sağlanan parasal teşvikler gibi ek teşviklerle motive olduklarını göstermiştir. Ayrıca akademisyenlerin AEK'nin benimsenmesiyle ilgili birtakım zorluklar yaşadığı tespit edilmiştir.

Hussain ve diğeri (2013) tarafından yürütülen araştırma, akademisyenlerin yükseköğretimde AEK kullanımına ilişkin genel algılarını değerlendirmek, akademisyenlerin akademik, araştırma ve öğrenme arayışlarını geliştirmede AEK kullanımına yönelik tutumlarını incelemek ve akademisyenlerin AEK'leri kullanırken karşılaştıkları sorunları tespit etmek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmanın evreni, Pakistan Bahawalpur İslam Üniversitesi'ndeki akademisyenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 278 akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmada karma yöntem benimsenmiştir. Nicel verilerin toplanması için beşli likert tipinde bir anket kullanılırken nitel verilerin toplanması için görüşme yapılmıştır. Bulgular Pakistan'da yükseköğretimi teşvik etmek için akademisyenlerin AEK'leri kullanması gerektiğini kabul ettiğini ortaya koymuştur. Akademisyenler ayrıca AEK'lerin araştırma yapmayı, öğretim materyallerine erişmeyi ve öğrenme sorumluluğunu kolaylaştırdığını belirtmişlerdir.

Kurşun (2011) tarafından yürütülen doktora tezi çalışmasında, AEK ile ilgili olarak üniversitelerdeki karar vericilere ve paydaşlara bir yol haritası sunulması amaçlanmıştır. Buna ek olarak akademisyenlerin ders materyali paylaşmasını teşvik eden ve engelleyen faktörler ile bu kaynakların sağlayacağı faydalar da araştırılmıştır. Çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Nicel bölüm için ölçek hazırlanmış ve çalışmaya 57 farklı üniversitede görev yapan 1637 akademisyen katılmıştır. Nitel bölümde ise Türkiye'de faaliyet gösteren üç AEK platformu incelenmiştir. Çalışma, akademisyenlerin AEK'lerin sağladığı fayda noktasında hemfikir olduğunu ve ders materyallerini paylaşmak istediklerini göstermiştir. Ancak bu istek ile sahadaki uygulamalar arasında farklılıklar olduğunu ifade edilmiştir. Çalışmada AEK'lere yönelik en büyük engelin akademisyenlerin ikna süreci olduğu belirtilmiştir. Bir başka bulguya göre akademisyenlerin yasal prosedürlerle ilgili endişeler taşıdıkları görülmüştür.

Çalışmayla Doğrudan İlişkisi Olmayan Araştırmalar

Demirbağ, Kemer ve Çelik (2023) tarafından yürütülen araştırmada AEK konusuyla ilgili yürütülmüş olan lisansüstü tez çalışmalarının yönelimleri incelenmiştir. Araştırmada ProQuest veri tabanında yer alan ve 2018-2023 yılları aralığını kapsayan 47 tez, sistematik tarama yöntemiyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, 2017 ve 2019 yıllarındaki tez sayısının diğer yıllara göre daha fazla olduğunu ve AEK ile ilgili çoğunlukla doktora tezi yazıldığını göstermiştir. Tezlerin araştırma modelleri incelendiğinde çoğunlukla nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmüştür. Veri toplama aracı açısından incelendiğinde en çok görüşme ve anket yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca ilgili tezlerde çalışma

gruplarını çoğunlukla akademisyenlerin ve öğrencilerin oluşturduğu görülmüştür. Buna ek olarak, tezlerin en çok öğretmenlerin ve akademisyenlerin AEK kullanımına ilişkin düşüncelerini tespit etmek için yapıldığı belirtilmiştir.

Madran (2022), AEK'ler için semantik üst veri modeli geliştirme amacıyla doktora tezi çalışması yürütmüştür. Bu modele dayanarak oluşturulan platformun arama deneyimleri incelenmiş ve model üzerinde iyileştirmeler ve geliştirmeler yapılmıştır. Ek olarak, platformdaki sorgular makine öğrenmesi algoritması tarafından analiz edilmiş ve öğrenenlere çeşitli AEK'ler önerilmiştir. Çalışmanın sonuçları, uygun şekilde yapılandırılmış üst verilerin öğrencilerin AEK'lere erişimini kolaylaştırdığını ve arama sonuçlarının öğrencilerin beklentilerini karşıladığı ortaya koymuştur.

Datt ve Singh (2021), Hindistan yükseköğretiminde ve özellikle Uttarakhand eyaletinde AEK'lerin rolünü ve önündeki engelleri inceleyen bir araştırma yürütmüştür. Çalışma COVID-19 pandemisi sürecinde yürütülmüş ve çalışmaya toplam 204 öğrenci katılmıştır. Veriler, anket aracılığıyla toplanmıştır. Sonuçlar, lisansüstü programlara kayıtlı öğrencilerin AEK'lere erişim konusunda daha bilinçli olduklarını ortaya koymuştur. Ek olarak öğrencilerin büyük bir kısmı, AEK'lere dayalı eğitim ve atölye çalışmalarının kendileri için oldukça faydalı olduğunu bildirmişlerdir.

Üstün ve diğerleri (2021), yürüttükleri çalışmada AEK paylaşılan platformlara ait bileşenleri incelemişlerdir. Araştırmada araşsal durum çalışması yöntemine başvurulmuştur. Belirlenen kriterler doğrultusunda çoğunluğu yabancı olmak üzere 12 AEK platformu incelenmiştir. İncelenen AEK platformları arasında yer alan YÖK Dersleri Platformu'nun sürdürülebilir olması için birtakım bileşenlere ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir. Buna ek olarak tüm platformların öğrenme sistemi oluşturması gerektiği belirtilmiştir.

Forgette (2020), tez çalışmasında öğretmenlerin AEK hakkındaki görüşlerini ve kullanım durumlarını araştırmıştır. Çalışma, karma araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışmada Mississippi çevresindeki okullarda çalışan 34 öğretmenle görüşme yapılmış ve anket uygulanmıştır. Bulgular, öğretmenlerin AEK'yi sadece bir kavram olarak bildiklerini göstermiştir. Öğretmenler, AEK'lerin sınıfta esneklik sağladığını ve öğrencilerin katılımını daha fazla artırdığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, AEK'lerin daha yaygın olarak kullanılması için bazı zorlukların olduğunu da belirtmişlerdir.

Issa, Ibrahim, Onojah ve Onojah (2020) tarafından yürütülen çalışmada lisans öğrencilerinin AEK'yi nasıl kullandıkları ve bu durumun cinsiyet ve uzmanlık alanları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmaya 398 öğrenci katılmış ve bu öğrencilere üç soru

yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular, lisans öğrencilerinin öğrenme için AEK kullanımına yönelik olumlu bir tutuma sahip olduklarını, kadın ve erkek lisans öğrencilerinin arasında erkek lisans öğrencileri lehine bir fark olduğunu ve lisans öğrencileri arasında uzmanlık alanına göre anlamlı bir fark bulunmadığını göstermiştir.

Peregrino, Caballes ve Javillonar (2020), Filipinler Eğitim Bakanlığı'nda çalışan öğretmenlerin AEK hakkında ne kadar bilgili olduklarını ortaya çıkarmak için yürütülmüştür. Bu araştırmada Palawan'da görev yapan 71 ortaokul öğretmeni yer almıştır. Araştırma verilerinin toplanması için çevrim içi platformlar, telefon görüşmeleri ve SMS kullanılmıştır. Bulgular, öğretmenlerin AEK farkındalığının kabul edilebilir seviyelerde olduğunu göstermiştir. Ek olarak, öğretmenlerin eğitim düzeyleri ile AEK'lere yönelik farkındalık düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Şen Baysal ve diğerleri (2015), araştırmalarında AEK ile ilgili çalışmalar yürüten birkaç üniversitenin sistemlerini incelemiştir. Sistemleri incelenen üniversiteler; Ankara Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Harran Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi olarak ifade edilmiştir. Araştırmada Türkiye'de AEK oluşumlarının yeterli düzeyde olmadığı ve sadece bu sekiz üniversitenin bu konuda çalışma yürüttüğü sonucuna varılmıştır. İncelenen üniversitelerin sistemlerinde doktora eğitimi için AEK bulunmadığı görülmüştür. Paylaşılan AEK'ler incelendiğinde ise AEK'lerin en fazla fen bilimleri alanında, en az ise sağlık bilimleri alanında olduğu belirlenmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması deseninden yararlanılmıştır. Durum çalışması deseni, bir veya daha fazla durumun kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada da akademisyenlerin AEK'lere yönelik görüşlerinin farklı açılardan ve detaylı bir şekilde incelenmesi amaçlandığı için araştırmacı tarafından durum çalışması yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırma Alanı ve Katılımcılar

Bu araştırmaya dört farklı üniversitede görev yapan 11 akademisyen katılmıştır. Araştırmacılar süreç içerisinde katılımcılardan gelen yanıtlar tekrar etmeye başladığında yeterli katılımcı sayısına ulaşıldığına kanaat getirebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşme

sürecinde akademisyenlerden gelen yanıtların birbirini tekrar etmeye başladığı görüldüğü için katılımcı sayısı 11 ile sınırlandırılmıştır. Araştırmaya katılan akademisyenlerin belirlenmesi sürecinde ise amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda bilgi açısından zengin olabileceği düşünülen durumlar, amaçlı örneklem yöntemiyle detaylı bir şekilde incelenebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmaya katılan akademisyenlerin belirlenmesinde AEK konusunda bilgi sahibi olma ve herhangi bir AEK platformundan en az bir defa faydalanmış olma şartları gözetilmiştir. Çalışmaya katılan akademisyenlere ait bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur. Akademisyenler araştırmaya katılım sıralarına göre A1, A2, A3 gibi sıralı bir şekilde kodlanmıştır.

Tablo 2						
<i>Katılımcılara Ait Bilgiler</i>						
Kod	Cinsiyet	Yaş	Unvan	Üniversite	Birim	Kıdem Yılı
A1	Kadın	30	Öğr. Gör.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	3
A2	Erkek	30	Araş. Gör.	Nişantaşı Üniversitesi	Fakülte	2
A3	Kadın	36	Öğr. Gör.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	3
A4	Erkek	37	Öğr. Gör.	Kırklareli Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	7
A5	Kadın	34	Dr. Öğr. Üyesi	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	Fakülte	11
A6	Kadın	28	Öğr. Gör.	Kırklareli Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	1
A7	Erkek	37	Öğr. Gör.	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	3
A8	Erkek	42	Öğr. Gör.	Kırklareli Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	18
A9	Erkek	41	Öğr. Gör.	Kırklareli Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	14
A10	Kadın	42	Öğr. Gör.	Kırklareli Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	12
A11	Erkek	28	Öğr. Gör.	Kırklareli Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	1

Araştırmaya katılan akademisyenlerin 5’i kadın, 6’sı erkektir. Bu akademisyenlerin 5’i 28-35 yaş aralığında, 6’sı 36-42 yaş aralığındadır. Unvan açısından bakıldığında 1’i doktor öğretim üyesi, 1’i araştırma görevlisi ve 9’u öğretim görevlisidir. Akademisyenler araştırmaya 4 farklı üniversiteden katılmıştır. Bu bağlamda 3 akademisyenin Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi’nde, 1 akademisyenin Nişantaşı Üniversitesi’nde, 1 akademisyenin Aydın Adnan Menderes Üniversitesi’nde ve 6 akademisyenin Kırklareli Üniversitesi’nde görev yaptığı görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan akademisyenlerin 9’u meslek yüksekokullarında,

2'si fakültelerde çalışmaktadır. Kıdem yılı açısından bakıldığında ise akademisyenlerin 4'ü 10 yıldan fazla, 7'sinin 10 yıldan az kıdem yılına sahip olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada elde edilen veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgiler Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları Formu aracılığıyla toplanmıştır.

Kişisel Bilgiler Formu - Kişisel Bilgiler Formu, araştırmaya katılan akademisyenlerin demografik bilgilerini ve AEK özelindeki durumlarını belirlemeye yönelik 12 adet soru içermektedir. Bu sorular; akademisyenlerin cinsiyetlerini, yaşlarını, unvanlarını, görev yaptıkları üniversiteleri, görev yaptıkları birimleri, kıdem yıllarını, daha önceden AEK özelinde eğitim alma durumlarını, daha önceden AEK platformlarından yararlanma durumlarını, yararlandılarsa hangi platformları kullandıklarını, daha önceden AEK hazırlayıp hazırlamadıklarını ve hazırlamışlarsa bu AEK'yi paylaşp paylaşmadıklarını belirlemeye yöneliktir. Bu soruların 4 tanesi açık uçlu, 8 tanesi çoktan seçmelidir. Form hazırlanmadan önce literatür taraması yapılmış ve taramadan elde edilen verilere göre 16 soru hazırlanmıştır. Formun kapsam geçerliği açısından incelenmesi için biri Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Ana Bilim Dalı'nda, diğer ikisi Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü'nde görevli olmak üzere toplam üç uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütlerin ardından konu kapsamına uygun olmadığı düşünülen 4 soru formdan çıkarılmış ve nihai form elde edilmiştir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları Formu - Araştırmada kullanılan bir diğer veri toplama aracı ise araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları formudur. Görüşme yöntemi, bireylerin duyguları, düşünceleri, eleştirileri veya deneyimleri hakkında bilgi almak için kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Kişisel Bilgiler Formu'nda olduğu gibi görüşme sorularının hazırlanması sürecinde de öncelikle literatür taraması yapılmış ve ilk olarak 9 adet görüşme sorusu belirlenmiştir. Sorular, Kişisel Bilgiler Formu ile birlikte aynı uzmanlara gönderilmiştir. Gelen dönütlerin ardından uygun olmadığı düşünülen sorular formdan çıkarılmış ve soru sayısı 5 olarak belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla akademisyenlerin AEK'lerin avantajları ve dezavantajları hakkındaki düşünceleri, AEK hazırlama ve paylaşma konusundaki düşünceleri, tüm akademisyenlerin AEK hazırlaması gerekir gerekmediğine yönelik düşünceleri, AEK'lerin basılı materyaller üzerinde dönüşüme neden olup olmayacağına yönelik düşünceleri ve her

üniversitenin AEK platformuna sahip olması gerekip gerekmediğine yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Uzmanlar, her iki veri toplama aracını incelerken konu kapsamına uygun/uygun değil şeklinde değerlendirmeler yapmışlardır. Gelen dönütlerde üç uzmanın da aynı sorular için uygun değil görüşü bildirdiği görüldüğünden ilgili sorular formdan çıkarılmış ve nihai formlar elde edilmiştir. Uzmanlardan kapsam geçerliği bakımından alınan dönütler sonra nihai formların anlam geçerliği bakımından da incelenmesi için bir Türkçe ile bir Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenin görüşü alınmıştır. Anlam açısından da bir sorun tespit edilmediği için ilgili formlarla veri toplama sürecine geçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecine başlamadan önce Kırklareli Üniversitesi dışında görev yapan akademisyenlere e-posta ile çalışmaya katılım daveti gönderilmiştir. Kırklareli Üniversitesi'nde görev yapan akademisyenlere ise sözlü davet iletilmiştir. Çalışmaya katılım göstermeyi kabul eden akademisyenlerin uygunluk durumları dikkate alınarak görüşme tarihi ve saati belirlenmiştir. Kırklareli Üniversitesi'nde görev yapan akademisyenlere görüşmelerin yüz yüze; diğer üniversitelerde çalışan akademisyenlere görüşmelerin Zoom platformu aracılığıyla gerçekleştirileceği ifade edilmiş ve belirlenen zaman dilimlerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Akademisyenlere olası veri kayıplarının önüne geçebilmek adına görüşme süresi boyunca ses kayıt cihazının kullanılacağı bilgisi paylaşılmış ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Görüşmede öncelikle akademisyenlerin Kişisel Bilgiler Formu'ndaki 12 soruyu cevaplandırmaları istenmiştir. Kişisel Bilgiler Formu'ndaki soruların cevaplandırılmasının ardından görüşme sorularının cevaplandırılması istenmiştir. Tüm görüşmeler araştırmacının kendisi tarafından yürütülmüş olup görüşmelerin tamamlanması 13 gün sürmüştür. Görüşmelerin tamamlanmasının ardından ses kayıtları incelenmiş ve akademisyenlerin yapılandırılmış görüşme sorularına verdikleri yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve analiz sürecine geçilmiştir.

Veri Analizi

Analiz sürecinde öncelikle akademisyenlerin Kişisel Bilgiler Formu'na verdiği yanıtlar tablolaştırılmıştır. Ardından görüşme sorularına verilen yanıtlar çözümlenerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Çözümlemelerin ardından 12 sayfalık veri elde edilmiştir. Bilgisayar ortamına aktarılan veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, birbirine benzeyen

verileri ortak kavramlar ve temalar etrafında toplamak ve bu verileri okuyucuların anlayabileceği şekilde düzenleyerek sunmak için kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yanıtlar biri araştırmacının kendisi, diğeri alan uzmanı olmak üzere iki uzman tarafından incelenmiştir. İncelemenin ardından 11 akademisyenin 5 soruya verdikleri yanıtlar iki uzman tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Ardından kodlamalar karşılaştırılmış ve fikir birliğine varılan kodlamalar incelenmiştir. Ayrı ayrı yapılan kodlamalarda iki kodlama arasındaki uyum, Miles ve Huberman (2019) tarafından önerilen formül (Görüş birliği sayısı / Toplam görüş birliği + Görüş ayrılığı sayısı) ile hesaplanmıştır. Hesaplamanın ardından kodlayıcılar arası uyum katsayısı %88 olarak bulunmuştur. İçsel tutarlığın sağlanması için kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80'inin sağlanması gerektiğinden yeni bir karşılaştırma yoluna gidilmemiştir. Bunun ardından iki uzman kodlamalar üzerinde birlikte çalışmış ve iki uzmanın tüm kodlar üzerinde aynı görüşte oldukları sonucuna varılmıştır. Oluşan nihai temalarda %100 görüş birliği oluşmuştur.

Etik Konular

Bu araştırma, Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'nun 24.07.2023 tarihli ve E-35523585-302.99-91149 sayılı izniyle hazırlanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Akademisyenlere yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltmeden önce Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan AEK özelindeki 6 soru sorulmuştur. Akademisyenlerin bu sorulara verdiği yanıtlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3						
<i>Katılımcıların AEK Özelindeki Durumları</i>						
Kod	Daha Önceden AEK'ye Yönelik Eğitim Alma Durumu	Daha Önceden AEK'lerden Yararlanma Durumu	Daha Önceden Yararlanılan Türkçe AEK Platformları	Daha Önceden Yararlanılan Yabancı AEK Platformları	Daha Önceden AEK Hazırlama Durumu	Daha Önceden AEK Paylaşma Durumu
A1	+	+	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T8, T11, T12	Y2	-	-
A2	-	+	T1, T2	Y2	-	-

A3	-	+	T2	Y2	-	-
A4	-	+	T5, T11	-	+	-
A5	-	+	T11	-	+	-
A6	+	+	T1, T3, T8, T10, T12	-	-	-
A7	-	+	T5	Y2, Y4	-	-
A8	-	+	T1, T2, T4, T5, T11, T12	-	+	-
A9	+	+	T1, T2, T5, T6, T7, T11	Y2	+	+
A10	-	+	T1, T2, T3, T8, T10, T11, T12	Y6	+	-
A11	+	+	T1, T2, T3, T5, T6, T7, T12	Y2	-	-

Tablo 3'te sunulan bilgilerde + işaretiyle belirtilen hücreler evet, - işaretiyle belirtilen hücreler ise hayır anlamı taşımaktadır. Ayrıca tablodaki daha önceden yararlanılan Türkçe ve yabancı AEK platformları sütunundaki platformlar, özet bilgi sunulması açısından kodlanmıştır. Türkçe platformlar sırasıyla T1, T2, T3 şeklinde, yabancı platformlar ise sırasıyla Y1, Y2, Y3 şeklinde ifade edilmiştir. Belirtilen kodlamalara karşılık gelen platformlar ise şu şekildedir:

- T1: Anadolu Üniversitesi Dijital Ders Platformu
- T2: Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri
- T3: Atatürk Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri
- T4: Bilge-İş
- T5: BTK Akademi
- T6: Çizgi Tagem
- T7: Eğitim Bilişim Ağı (EBA)
- T8: Hacettepe Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri
- T9: Ninova
- T10: ODTÜ Açık Ders Malzemeleri
- T11: Uzaktan Eğitim Kapısı
- T12: YÖK Dersleri Platformu
- Y1: Connexions (OpenStax CNX)
- Y2: Khan Academy

- Y3: MERLOT
- Y4: MIT OCW
- Y5: OER Commons
- Y6: OpenLearn
- Y7: Saudi OER Network

Tablo 3’te belirtildiği üzere, araştırmaya katılan 11 akademisyenin 4’ü daha önceden AEK’ye yönelik bir eğitim aldığını belirtmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan tüm akademisyenler daha önceden en az bir AEK platformundan yararlanmışlardır. Türkçe platformlar açısından incelendiğinde en çok yararlanılan platformların T1 ve T2 olduğu görülmektedir. Tablo 3 incelendiğinde T1 platformundan 7, T2 platformundan 7, T3 platformundan 4, T4 platformundan 2, T5 platformundan 6, T6 platformundan 3, T7 platformundan 2, T8 platformundan 3, T10 platformundan 2, T11 platformundan 6, T12 platformundan 5 akademisyenin yararlandığı görülmektedir. Ancak T9 platformunu kullanan akademisyen bulunmamaktadır. Yabancı platformlar açısından incelendiğinde ise Y2 platformunun en çok tercih edilen platform olduğu görülmektedir. Bu platformdan 6 akademisyen yararlanmışlardır. Bununla birlikte Y4 platformundan 1 ve Y6 platformundan 1 akademisyen yararlanmışlardır. Y1, Y3, Y5 ve Y7 platformlarından yararlanan akademisyen bulunmamaktadır. Ayrıca 5 akademisyen daha önceden AEK hazırladığını, bir akademisyen ise hazırladığı AEK’yi paylaştığını ifade etmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi olan “*Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarının avantajları ve dezavantajlarına yönelik düşünceleri nelerdir?*” sorusuna yanıt bulabilmek için görüşme sırasında akademisyenlere “*Açık eğitim kaynaklarının avantajları ve dezavantajları hakkında düşünceleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir. Soru, avantaj ve dezavantaj olmak üzere iki ayrı tema içerdiği için ortaya çıkan ilgili temalara ait kodlar iki ayrı tabloda sunulmuştur. Avantajlar temasına ait kodlar Tablo 4’te; dezavantajlar temasına ait kodlar ise Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 4 <i>Akademisyenlere Göre AEK'lerin Avantajları</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Avantajlar	Bilgiye Kolay Erişim	6
	Zaman ve Mekândan Bağımsızlık	4
	Kişisel Gelişim İmkânı	1

Tablo 4 incelendiğinde, akademisyenlerin AEK'lerin avantajlarına yönelik görüşlerinin üç farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin görüşlerine göre oluşan kodlar bilgiye kolay erişim, zaman ve mekândan bağımsızlık, kişisel gelişim imkânı şeklindedir. Avantajlar ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Açık eğitim kaynaklarını dijital ortamda ulaşılabilirliği arttırdığı için oldukça faydalı buluyorum. Ders kitapları, ders notları gibi kaynaklara kolay ulaşım sağlanması hem zamandan tasarruf yaratmakta hem de kırtasiye, kargo benzeri satın alma maliyetlerini düşürmekte. Ayrıca günümüz eğitim sisteminin öğrenme biçimini değiştirmekte ve pozitif anlamda desteklemekte.” (A6)

“Bence açık eğitim kaynaklarının en büyük faydası herkes tarafından bilgiye erişimin kolay olarak yapılmasını sağlaması ve ücretsiz olması. Böylece fırsat eşitsizliğini de ortadan kaldırıyor ve yaşam boyu öğrenmeyi desteklemiş oluyor.” (A9)

“Hangi açıdan baktığımızı göre değişen bir durum bu konu ama genel perspektifte bakarsak kişilere zamandan ve mekândan bağımsız bilgiye erişim sunması en büyük avantaj olarak söylenebilir diye düşünüyorum. Bu kaynaklar sayesinde istediğim yerden bilgiye erişebiliyorum, bu kaynaklar olmasa kütüphaneye gitmem veya kitap satın almam gerekirdi.” (A4)

“Farklı kuruluşlardan aynı şekilde aynı eğitimleri benzer eğitimler alıp hep kendimizi geliştirebilir hem de kendi portfolyomuzu bunlarla zenginleştirebiliriz. Bu açıdan çok önemli ve faydalı.” (A5)

Tablo 5 <i>Akademisyenlere Göre AEK'lerin Dezavantajları</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Dezavantajlar	Telif Hakkı İhlalleri	3
	Güvenilirlik ve Doğruluk Şüpheleri	4
	Plansızlık ve Denetimsizlik	2
	Etkileşim Eksikliği	1
	Yetersiz Teknolojik Yetkinlik	1

Tablo 5 incelendiğinde, akademisyenlerin AEK'lerin dezavantajlarına yönelik görüşlerinin beş farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin görüşlerine göre oluşan kodlar telif hakkı ihlalleri, güvenilirlik ve doğruluk şüpheleri, plansızlık ve denetimsizlik, etkileşim eksikliği, yetersiz teknolojik yetkinlik şeklindedir. Dezavantajlar ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Dezavantaj olarak da belki telif hakları söylenebilir. Yayınlanan bir kaynak düzenlenip başkasının ismiyle paylaşılabilir, bu da telif hakkı sorununu doğurabilir.” (A3)

“Bilgilerin bazıları özellikle üniversite tarafında olmayanlar veya resmi bir kuruma dayanmayanlar doğru bilgiler barındırmayabiliyor. Hatalı ya da taraflı bilgiler barındırabiliyor. Bunlar da yeterliliği olmayan kişilerin yanlış bilgilere yönelmesine etki edebiliyor.” (A2)

“Denetlenmeyen ve kontrol edilmeyen kaynaklar bilgi kirliliği, yanlış veya eksik bilgi aktarımı gibi durumlara sebebiyet verebilmekte.” (A6)

“Mesela bu tür kaynaklardan faydalanırken etkileşim eksikliği yaşanabilir. Bireylerin kendilerini teşvik etmelerini engelleyebilir bu durum.” (A7)

“AEK hazırlayan kişilerin bu kaynakları hazırlayacak yeterlilikte bilişim bilgisine sahip olmamaları dezavantaj olarak düşünülebilir. Çünkü bu durumda ortaya kalitesiz içerikler çıkıyor.” (A8)

Araştırmanın ikinci alt problemi olan *“Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarını hazırlama ve paylaşma süreçleriyle ilgili düşünceleri nelerdir?”* sorusuna yanıt bulabilmek için görüşme sırasında akademisyenlere *“Açık eğitim kaynağı hazırlama ve bu kaynakları*

paylaşma süreçleriyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Soru, hazırlama süreçleri ve paylaşma süreçleri olmak üzere iki ayrı tema içerdiği için ortaya çıkan ilgili temalara ait kodlar iki ayrı tabloda sunulmuştur. Hazırlama süreçleri temasına ait kodlar Tablo 6’da; paylaşma süreçlerine yönelik kodlar ise Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 6 <i>Akademisyenlere Göre AEK Hazırlama Süreçleri</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Hazırlama Süreçleri	Hedef Kitleye Uygunluk	5
	Çeşitlilik	2
	Etik Kurallara Uygunluk	2
	İçerik Standardizasyonu	2

Tablo 6 incelendiğinde, akademisyenlerin AEK hazırlama süreçlerine ilişkin görüşlerinin dört farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin görüşlerine göre oluşan kodlar hedef kitleye uygunluk, çeşitlilik, etik kurallara uygunluk, içerik standardizasyonu olarak görülmektedir. Hazırlama süreçleri ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Bu soruya cevap verebilmek için bazı soruların cevabını da vermek lazım. Mesela bu kaynaklara erişmek isteyen kitle kim? Nasıl bir kitleyle karşı karşıyayız? Kitlenin ne tür bir bilgiye erişmek istediğini algılamak lazım kaynak hazırlamadan önce. Hazırlamak için en önemli kriter bu olmalı.” (A10)

“Bu kaynaklar sadece powerpoint hazırlama gibi düşünülmemelidir. Web 2.0 araçları ile desteklenmelidir. Ayrıca sadece yazı ya da video olmamalıdır. Tüm özetler, konu anlatımları, ölçme ve değerlendirme aşamaları da yer almalıdır.” (A1)

“Bu kaynaklar hazırlanırken bence en dikkat edilmesi gereken husus kaynak gösterimi. Sonuçta bu kaynaklar hazırlanırken başka kaynaklara başvuruluyor. Telif hakkı sorunlarını ortadan kaldırmak için bu hususlara azami ölçüde dikkat edilmesi gerekiyor bence.” (A9)

“Mesela ben Türkçe kaynak olarak BTK Akademi’den faydalaniyorum. O platforma baktığımda sistematik bir platform görüyorum. Yani kaynakların gerek hazırlanma

sürecinde gerek paylaşma sürecinde sistemli bir oluşum var gibi. Platforma girer girmez bu kendini hissettiriyor. Bu nedenle hazırlanacak içeriklerin mutlaka bir sistematik çerçeve özelinde ilerlemesi daha fayda sağlayacaktır diye düşünüyorum.” (A7)

Tablo 7 <i>Akademisyenlere Göre AEK Paylaşma Süreçleri</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Paylaşma Süreçleri	Paylaşım Süreçlerinin Kolaylaştırılması	2
	Kullanıcı Dostu Platform Kullanımı	6
	Denetim	3

Tablo 7 incelendiğinde, akademisyenlerin AEK paylaşma süreçlerine ilişkin görüşlerinin üç farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin görüşlerine göre oluşan kodlar paylaşım süreçlerinin kolaylaştırılması, kullanıcı dostu platform kullanımı, denetim olarak görülmektedir. Paylaşma süreçleri ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Bununla ilgili belki süreçler daha kolaylaştırılabilir veya belki kategorileştirme sağlansa daha çok paylaşım sağlanabilir diye düşünüyorum.” (A2)

“Paylaşım süreci ise bence bu kaynakların faydalı olabilmesi için oldukça önemli. Açık eğitim kaynakları herkes tarafından erişilebilir ve kullanıcı dostu olan platformlarda yayınlanmalı ve herkesin kullanımına açılmalı bence.” (A3)

“Paylaşırken de bilgiye erişmek isteyen kişileri yormayan ve sade bir platform aracılığıyla, istenen bilgiye karmaşık değil de kolay yollarla ulaşılabilen bir platformda paylaşılmalı ki paylaşıldığına değsin.” (A11)

“Mesela bir makale yazmak istediğimizde etik kurul izni almamız gerekiyor. Neden? Çünkü kurul kullanacağımız araçlarda bir sıkıntı var mı yok mu görmek istiyor. Yani bir denetim süzgecinden geçiriyor. Açık eğitim kaynağı hazırlama ve bunları paylaşma süreçlerinde de bu şekilde bir denetim mekanizması olmalı ki doğru bilgiler yayılsın.” (A6)

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan *“Akademisyenlere göre tüm akademisyenler açık eğitim kaynağı hazırlamalı mıdır?”* sorusuna yanıt bulabilmek için görüşme sırasında

akademisyenlere “Sizce tüm akademisyenler açık eğitim kaynağı hazırlamalı mıdır? Cevabınız evet ise akademisyenlerin açık eğitim kaynağı hazırlamasını teşvik etmek için neler yapılmalıdır? Cevabınız hayır ise nedenini açıklar mısınız?” soruları yöneltilmiştir. Sorulara gelen yanıtlara göre iki ana tema oluştuğu görülmüştür. Bu temalar, olumlu görüşler ve olumsuz görüşler şeklindedir. Olumlu görüşler temasına yönelik ortaya çıkan kod Tablo 8’de; olumsuz görüşler temasına yönelik ortaya çıkan kodlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 8		
<i>Tüm Akademisyenlerin AEK Hazırlamasına Yönelik Olumlu Görüşler</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Olumlu Görüşler	Akademik Teşvik Puanı ve Ek Ödeme	1

Tablo 8 incelendiğinde, tüm akademisyenlerin AEK hazırlamasına yönelik olumlu görüş bildiren sadece bir akademisyenin bulunduğu ve bu nedenle ortaya bir adet kod çıktığı görülmektedir. Bu kod, akademik teşvik puanı ve ek ödeme olarak belirlenmiştir. Olumlu görüşler ana temasına ilişkin akademisyen görüşü aşağıdaki gibidir:

“Akademisyenlerin açık eğitim kaynağı hazırlaması için belki ek ödemeler yapılabilir veya akademik teşvik sistemine puan olarak eklenebilir. Böylece akademisyenlerin açık eğitim kaynağı üretmesi teşvik edilebilir biraz da olsa.” (A9)

Tablo 9		
<i>Tüm Akademisyenlerin AEK Hazırlamasına Yönelik Olumsuz Görüşler</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Olumsuz Görüşler	Yetersizlik	6
	Motivasyon Eksikliği	2
	Plansızlık ve Denetimsizlik	2

Tablo 9 incelendiğinde, tüm akademisyenlerin AEK hazırlamasına yönelik olumsuz görüşlerin üç farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin olumsuz görüşlerine göre oluşan kodlar yetersizlik, motivasyon eksikliği ve plansızlık ve deneyimsizlik

şeklinde. Olumsuz görüşler ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Hayır. Tüm akademisyenler açık eğitim kaynağı hazırlamayabilir. Teknoloji yeterliliği yetersiz olabilir. Her ne kadar pandemi ve deprem süreçlerinde online eğitime geçsek de başarısızlıklarımızı gördük.” (A1)

“Kesinlikle hayır. Asenkron öğrenme modeline veya açık eğitim kaynakları felsefesine uygun ders notu hazırlayabilmek bile başlı başına bir işken tüm akademisyenlerin bu kaynaklara hizmet edebilecek yeterlilikleri olduğuna inanmıyorum.” (A8)

“Kopyala yapıştır içerikler, internetten hazır indirdiğimiz şablonlar, sadece adınızı soyadınızı yazdığınız ve sahiplendiğiniz içerikler de çıkacağını düşünüyorum bu şekilde. Çok iyi bir şey olacağını zannetmiyorum. Çünkü büyük bir motivasyon eksikliği olacak böyle olursa.” (A2)

“Hayır, kesinlikle tüm akademisyenlerin açık eğitim kaynağı hazırlamaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bu disiplin ve sistematik planlama gerektiren bir süreç ama o da yok ne yazık ki.” (A7)

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan *“Akademisyenlere göre açık eğitim kaynakları, basılı eğitim materyalleri üzerinde bir dönüşüme neden olacak mıdır?”* sorusuna yanıt bulabilmek için görüşme sırasında akademisyenlere *“Açık eğitim kaynaklarının basılı eğitim materyalleri üzerinde dönüşüme neden olacağını düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise ne tür dönüşümler beklediğinizi açıklar mısınız? Cevabınız hayır ise nedenini açıklar mısınız?”* soruları yöneltilmiştir. Sorulara gelen yanıtlara göre iki ana tema olduğu görülmüştür. Bu temalar, olumlu görüşler ve olumsuz görüşler şeklindedir. Olumlu görüşler ana temasına kodlar Tablo 10’da; olumsuz görüşler ana temasına ait kodlar ise Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 10 <i>Dönüşüm Noktasında Olumlu Düşünen Akademisyenlerin Görüşleri</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Olumlu Görüşler	Kaynakları Güncelleme Kolaylığı	2
	Erişebilme Kolaylığı	6

Tablo 10 incelendiğinde, dönüşüm noktasında olumlu düşünen akademisyenlerin görüşlerinin iki farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin olumlu görüşlerine göre oluşan kodlar kaynakları güncelleme kolaylığı ve erişilme kolaylığıdır. Olumlu görüşler ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Evet öngörüyorum, bekliyorum. Her ne kadar elle fiziksel olarak materyale dokunmayı ve onun üzerinden çalışmayı seviyor olsam da artık bunu aşmam gerektiğini idrak ettim. Çünkü külfet olmasının yanı sıra makul değil günümüzde. Veri güncellenebiliyor, bizim ona anında erişim sağlamamız gerekebiliyor ama bu kısa vadede gerçekleştirilecek bir şey değil.” (A5)

“Evet, açık eğitim kaynaklarının basılı eğitim materyalleri üzerinde dönüşüme neden olacağını düşünüyorum kesinlikle. Bu dönüşümler, özellikle maliyet ve erişim açılarından önemli avantajlar sunacak ve sunuyor. Basılı eğitim materyalleri genellikle yüksek üretim ve dağıtım maliyetleri gerektirdiği için bilgiye erişmek isteyen kişilerin erişimini kısıtlıyor. Açık eğitim kaynakları ise dijital platformlarda sunulduğundan, üretim ve dağıtım maliyetleri daha düşük oluyor ve geniş bir kitleye daha hızlı ve daha kolay bir şekilde ulaşıyor.” (A7)

Tablo 11		
<i>Dönüşüm Noktasında Olumsuz Düşünen Akademisyenlerin Görüşleri</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Olumsuz Görüşler	Kullanım Yaklaşımı	1
	Kalıcılık ve Etkili Öğrenme	1
	Toplumsal Yaklaşım	1

Tablo 11 incelendiğinde, dönüşüm noktasında olumsuz düşünen akademisyenlerin görüşlerinin üç farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin olumsuz görüşlerine göre oluşan kodlar kullanım yaklaşımı, kalıcılık ve etkili öğrenme ve toplumsal yaklaşımdır. Olumsuz görüşler ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Hayır düşünmüyorum. Benim için kaynak dijital veya basılı ayırmaksızın kaynaktır. Önemli olan bu kaynakların nasıl kullanıldığıdır. Açık ders kaynağı kullansam da basılı materyal gibi kaynak göstererek kullanıyorum.” (A3)

“Bence hayır. Kendi adıma konuşmam gerekirse dijital bir ortamda bilgiye erişmektense kitaptan ya da basılı bir metinden erişmeyi tercih ederim. Çünkü basılı materyallerin bilginin kalıcı öğretimi noktasında daha faydalı olduğunu ve bundan sonra da hep böyle olacağını düşünüyorum.” (A9)

“Yok ya, sanmıyorum. Çünkü bizim toplumumuzda ve tabii ki benim için psikolojik olarak basılı materyal farklı bir yer taşıyor. Tamam teknoloji mutlaka işleri kolaylaştırıyor ama dönüşüme neden olacağını sanmıyorum pek. Diyelim ki dönüşüm oldu, yüzde yüz bir dönüşüm olması da imkânsız. Ama ben düşünülenler gibi bir dönüşüm beklemiyorum. İşin psikolojik, toplumsal ve romantik kısmından kaynaklı bu düşüncem.” (A10)

Araştırmanın beşinci alt problemi olan *“Akademisyenlere göre her üniversitede açık eğitim kaynaklarının paylaşıldığı bir platform bulunmalı mıdır?”* sorusuna yanıt bulabilmek için görüşme sırasında akademisyenlere *“Her üniversitenin açık eğitim kaynaklarını paylaşmak için bir platforma sahip olması gerektiğini düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise bu platformun nasıl tasarlanması gerektiği konusundaki görüşlerinizi paylaşabilir misiniz? Cevabınız hayır ise nedenini açıklar mısınız?”* soruları yöneltilmiştir. Sorulara gelen yanıtlara göre iki ana tema oluştuğu görülmüştür. Bu temalar, olumlu görüşler ve olumsuz görüşler şeklindedir. Olumlu görüşler ana temasına ait kodlar Tablo 12’de; olumsuz görüşler ana temasına ait kodlar Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 12 <i>Her Üniversite Bazında AEK Platformu Olması Noktasında Olumlu Düşünceye Sahip Akademisyenlerin Görüşleri</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Olumlu Görüşler	Şeffaflık ve Güvenilirlik	3
	İhtiyaç Bazlı Üretim ve Paylaşım	3

Tablo 12 incelendiğinde, her üniversite bazında AEK platformu olması noktasında olumlu düşünceye sahip akademisyenlerin görüşlerinin iki farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin olumlu görüşlerine göre oluşan kodlar şeffaflık ve güvenilirlik ile ihtiyaç bazlı üretim ve paylaşım şeklindedir. Olumlu görüşler ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Evet her üniversite böyle bir platforma sahip olmalı. Var olan kaynağın ulaşılabilirliğinin daha etkin olması için bu tür şeylerin faydalı olabileceğini düşünüyorum. Platformun tasarlanması konusuna gelince, okulun web sitesi üzerinden kütüphane tarzı bir şey oluşturulabilir. Açık eğitim kaynakları bu şekilde yüklenebilir. Ulaşılabilirlik için açıklayıcı tanıtım kılavuzları tasarlanabilir. Zaten bu tarz platforma sahip üniversiteler de var. Onlar örnek alınabilir ve geliştirilebilir.” (A6)

“Evet, her üniversitenin açık eğitim kaynaklarını paylaşmak için bir platforma sahip olması oldukça önemli bir adım olabilir bence. Böylece istediği üniversitede görev yapan bir akademisyenin notlarına erişim kolaylığı sağlanabilir. Bir platform tasarlanırken çeşitli unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu tip bir platformun tasarımında, faydalanmak isteyen kişilerin rahatlıkla erişim sağlayabileceği ve kullanabileceği bir arayüz olmalı muhakkak. Karmaşık bir platform, kullanım oranını azaltır. Bu nedenle kullanıcı dostu bir tasarım şart.” (A7)

“Evet olabilir. Sonuçta her üniversitenin ders içerikleri farklı olabiliyor. Altyapısı, olanakları farklı olabiliyor. Buna bağlı olarak derslerin ana hatları benzer olsa da detay içerikler yöreye, altyapıya ve olanaklara göre değişebiliyor. Bu nedenle her üniversitenin ihtiyacına göre ayrı tasarlandığı bir platform olabilir.” (A3)

“Her üniversitenin bir açık eğitim kaynağı paylaşım platformu mutlaka olmalıdır. Bu platformda öncelikle ilgili alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda hedef kitle, içerikler, yayıncılar belirlendikten sonra kaliteli bir ön deneme sürecinden geçerek tüm paydaşların fikri alınarak eksiklikleri giderilmeli ve kaynaklar bu şekilde sunulmalıdır. Bölüm bazlı veya birim bazlı bir şekilde tasarlanabilir.” (A11)

Tablo 13

Her Üniversite Bazında AEK Platformu Olması Noktasında Olumsuz Düşüncelere Sahip Akademisyenlerin Görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans
Olumsuz Görüşler	Ortak ve Merkezi Platform	4
	Yetkinlik Sorunları	1

Tablo 13 incelendiğinde, her üniversite bazında AEK platformu olması noktasında olumsuz düşünceye sahip akademisyenlerin görüşlerinin iki farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Akademisyenlerin olumsuz görüşlerine göre oluşan kodlar ortak ve merkezi platform ve yetkinlik sorunları şeklindedir. Olumsuz görüşler ana temasına ilişkin bazı örnek akademisyen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Hayır. Bence ülke geneline hitap edebilecek tek bir platform olması daha mantıklı geliyor bana. Tabi ki bu platform çok sistematik ve planlı hazırlanmalı. Gerekirse platform kurulumu ve sistemin tasarımı için çalıştaylar yapılmalı. Bu konuya uygun, öğretim tasarımı bilen uzmanlar bir araya getirilmeli. Ben her üniversitenin açık eğitim kaynağı platformuna tek tek girmek zorunda değilim, kimse değil. Ama ortak bir platform olursa tek platform içerisinde işimi daha kolay bir şekilde halledebilir ve istediğim kaynaklara daha hızlı bir şekilde erişebilirim. Bu işin öncüsü de herhangi bir üniversite veya herhangi bir kişi değil, YÖK olmalı bence.” (A4)

“Kararsızım bu konuda ama eğer kurumlar kendi içlerinde bunu yapmaya ihtiyaç duyarsa veya her kurumdan bu beklenirse yine kalitede düşme nispeten olabilir. Çünkü akademisyen hangi şeyle uğraşsın diye düşünüyorum. Mesela 5 tane öğretim elemanının olduğu bölüm düşünelim. Orada eğitim kaynağı mı üretilsin, derslere mi girilsin, üniversitede onlara destek olabilecek bir mekanizma var mı? Mesela bizde uzaktan eğitim merkezi bu yardımı sağlıyor. Her üniversitede bu olabilecek mi? Platformu gerçekten geliştirebilecek yapı da oluşturulamayabilir. Bu yüzden bence bir araya gelerek daha üst bir bileşende bunların oluşturulması daha güzel olabilir.” (A5)

“Hayır. Ülkemizde çok fazla yüksek lise kıvamında üniversite olduğu için yeterli tecrübe ve eğitim kalitesine ulaşmadan açık eğitim kaynakları hazırlanmasını ve bunların her üniversite bünyesinde açılan platformlarda paylaşılmasını uygun bulmuyorum. Yetkinlik yok çünkü birçok kişide. Platform açılrsa da hizmet edebilecek insan sayısı yok. O yüzden her üniversitede böyle bir iş yapılmamalı.” (A8)

Sonuçlar

Teknolojide yaşanan gelişmeler, tüm alanları etkilediği gibi eğitim alanında da büyük değişimler yaşanmasını sağlamıştır. Yaşanan bu gelişmeler, bilgiye daha kolay ve daha hızlı bir şekilde erişmeyi mümkün hâle getirmiştir. Ayrıca bilginin üretilmesi ve paylaşılması süreçleri de hız kazanmıştır. Bu perspektifte düşünüldüğünde açıklık hareketinin bu dönüşüme öncülük ettiği ifade edilebilir. Temelleri 1960'lı yıllara dayanan açıklık hareketiyle başlayan

ve eğitimde açıklık felsefesiyle devam eden dönüşüm süreci, AEK ve KAÇD gibi kavramların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Özellikle AEK'ler bireylerin ücretsiz bir şekilde istedikleri zaman istedikleri yerden bilgiye erişme felsefesine sahip olmaları nedeniyle önemli bir kavram olarak dikkat çekmektedir. Çeşitli formatlarda sunulan ders materyalleri, kitaplar, notlar, makaleler, videolar ve diğer öğrenme araçları AEK kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kaynakların geleneksel eğitim anlayışında yaşanan sınırlılıkları ortadan kaldırma potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Çünkü AEK'ler bireylerin bilgiye daha kolay, esnek ve kişiselleştirilmiş bir şekilde erişimini mümkün kılmaktadır. Bu kaynaklar aynı zamanda yaşam boyu öğrenmeyi desteklemeleri açısından da önemlidir. Ancak AEK'lerin belirtilen faydaları taşıyabilmeleri ve geleneksel eğitim anlayışındaki sınırlılıkları ortadan kaldırabilmeleri için bu kaynakların alanında uzman kişiler tarafından hazırlanmış olması büyük önem arz etmektedir. Akademisyenler eğitim alanının önemli paydaşları ve uzmanları olarak AEK'lerin üretimi, paylaşımı ve kullanımının teşvik edilmesi noktasında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu düşünceden hareketle bu araştırmada akademisyenlerin AEK'lere yönelik görüşlerinin incelenmesi ve ortaya çıkacak sonuçlara göre birtakım öneriler sunulması amaçlanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgiler Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları aracılığıyla toplanmıştır. Kişisel Bilgiler Formu'ndan elde edilen verilere göre AEK özelinde sadece 4 akademisyenin eğitim aldığı görülmüştür. Bir başka bulguya göre araştırmaya katılan akademisyenlerin daha çok Türkçe kaynaklara yöneldikleri ve bu kaynaklardan yararlandıkları tespit edilmiştir. En çok tercih edilen AEK platformları Anadolu Üniversitesi Dijital Ders Platformu ve Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri Platformu'dur. Fakat yabancı platformların tercih durumu oldukça azdır. 4 akademisyen herhangi bir yabancı AEK platformundan yararlanmadıklarını ifade etmiştir. Yabancı AEK platformları açısından incelendiğinde ise en çok Khan Academy platformunun tercih edildiği görülmüştür. Bu bulgular bağlamında düşünüldüğünde akademisyenlerin yabancı AEK platformları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları yorumu yapılabilir. Chewe ve diğerleri (2021) tarafından yürütülen araştırmada da bu durumu nispeten destekleyen sonuçlar elde edilmiştir. İlgili araştırmada akademisyenlerin AEK'ler hakkında bilgi sahibi olmalarına rağmen aktif katılım noktasında geri planda durdukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu 5 akademisyenin AEK hazırladığını göstermektedir. Ancak sadece bir akademisyen hazırladığı AEK'yi herkesin erişimine açmıştır. Bu bulgu da AEK hazırlayan akademisyenlerin telif hakkı endişesi taşıdıklarına, paylaşım yapacakları bir platform bulamadıklarına veya paylaşım yapacak olsalar bile buna yönelik

motivasyona sahip olmadıklarına işaret olabilir. Bu yorumu destekleyebilecek bir bulgu Kurşun (2011) tarafından yürütülen çalışmada ortaya çıkmıştır. İlgili çalışmada akademisyenlerin hazırladıkları AEK'leri paylaşma konusunda istekli oldukları fakat bunu hayata geçirme aşamasında isteklerle gerçekler arasında önemli farklılıklar bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karataş ve diğerleri (2022) tarafından yürütülen araştırmada ise Kurşun (2011) tarafından yürütülen araştırmanın bulgularıyla ters bir sonuç tespit edilmiştir. İlgili araştırmada akademisyenlerin AEK üretmekten çok hazır olan kaynakları kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür. Bu farklılıklar akademisyenlerin çalışma şartları, AEK hakkında kapsamlı bilgiye sahip olmamaları veya araştırmalara katılan akademisyen sayısı gibi çeşitli faktörlerden dolayı ortaya çıkmış olabilir. Bu nedenle araştırmaların kapsamlı bir şekilde devam etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmacı tarafından hazırlanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları Formu'ndan elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın birinci araştırma sorusu olan *“Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarının avantajları ve dezavantajlarına yönelik düşünceleri nelerdir?”* sorusuna yanıt bulabilmek için akademisyenlere *“Açık eğitim kaynaklarının avantajları ve dezavantajları hakkında düşünceleriniz nelerdir?”* sorusu yöneltilmiştir. Yanıtlar avantajlar ve dezavantajlar ana temaları çerçevesinde incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre avantajlar teması altında bilgiye kolay erişim, zaman ve mekândan bağımsızlık ve kişisel gelişim imkânı olmak üzere üç kod oluştuğu görülmüştür. Akademisyenler AEK'lerin en çok bilgiye kolay erişim imkânı sağlamasından dolayı avantajlı olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç, arama motorları veya web siteler sayesinde milyonlarca içeriğe hızlı bir şekilde ulaşılmasından dolayı ortaya çıkmış olabilir. Dezavantajlar teması altında ise beş farklı kod oluştuğu görülmüştür. Bu kodlar telif hakkı ihlalleri, güvenilirlik ve doğruluk şüpheleri, plansızlık ve denetimsizlik, etkileşim eksikliği ve yetersiz teknolojik yetkinlik şeklindedir. Dezavantajlar incelendiğinde akademisyenlere göre AEK'lerin en büyük dezavantajının güvenilirlik ve doğruluk şüpheleri olduğu tespit edilmiştir. Akademisyenler teknolojinin getirdiği kolaylıklarla beraber denetimsiz içeriklerin oluşabilme ihtimalinden kaynaklı olarak bu şekilde görüş bildirmiş olabilirler. Hussain ve diğerleri (2013) tarafından yürütülen araştırmada da akademisyenler AEK'lerin bilgiye kolay erişimi mümkün kıldığını ve öğrenme sorumluluğunu kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Ek olarak hem avantajlar hem dezavantajlar temalarıyla nispeten benzer bir bulgu Ojo ve diğerleri (2023) tarafından yürütülen araştırmada da görülmektedir. İlgili araştırmada akademisyenlerin AEK'lerin

avantajları hakkında farkındalık durumlarının bulunduğu ve dezavantajlarına rağmen AEK'leri kullanmaya hazır oldukları belirtilmiştir.

Araştırmanın ikinci araştırma sorusu olan *“Akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarını hazırlama ve paylaşma süreçleriyle ilgili düşünceleri nelerdir?”* sorusuna yanıt bulabilmek için akademisyenlere *“Açık eğitim kaynağı hazırlama ve bu kaynakları paylaşma süreçleriyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?”* sorusu yöneltilmiştir. Yanıtlar hazırlama süreçleri ve paylaşma süreçleri ana temaları çerçevesinde incelenmiştir. Hazırlama süreçleri açısından oluşan dört kod hedef kitleye uygunluk, çeşitlilik, etik kurallara uygunluk, içerik standardizasyonu şeklindedir. Akademisyenler en çok hedef kitleye uygunluk kodu altında görüş bildirmiştir. Bu bulgudan AEK'lerin faydalı olabilmesi için hedef kitlenin ihtiyaçlarına göre hazırlanmasının önemli olduğu, hedef kitleye uygun hazırlanmadığı takdirde kalitesiz ve faydasız içeriklerin ortaya çıkacağı ve böylece bilgi kirliliğine sebebiyet verileceği sonuçlarına ulaşılabilir. Paylaşma süreçleri ise paylaşım süreçlerinin kolaylaştırılması, kullanıcı dostu platform kullanımı ve denetim olmak üzere üç koddan oluşmuştur. Akademisyenler paylaşma süreçleri teması özelinde en çok kullanıcı dostu platform kullanımı koduna yönelik görüşler bildirmişlerdir. Bu bulgu, AEK paylaşma süreçlerinin en az hazırlık süreçleri kadar değerli olduğunu göstermektedir. Paylaşım yapılacak platformların gerekli faydaları sağlayabilmesi için kullanıcıyı yormayan ve aradıkları bilgiye kolayca ulaşmalarını sağlayan bir yapıda olması gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü araştırma sorusu olan *“Akademisyenlere göre tüm akademisyenler açık eğitim kaynağı hazırlamalı mıdır?”* sorusuna yanıt bulabilmek için akademisyenlere *“Sizce tüm akademisyenler açık eğitim kaynağı hazırlamalı mıdır? Cevabınız evet ise akademisyenlerin açık eğitim kaynağı hazırlamasını teşvik etmek için neler yapılmalıdır? Cevabınız hayır ise nedenini açıklar mısınız?”* soruları yöneltilmiştir. Yanıtlar olumlu görüşler ve olumsuz görüşler olmak üzere iki ana tema çerçevesinde incelenmiştir. Olumlu görüşler ana temasında sadece bir akademisyen görüş bildirmiştir. İlgili akademisyen tüm akademisyenlerin AEK hazırlaması gerektiğini ve bunu teşvik etmek için akademik teşvik puanları ve ek ödemeler getirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Nagashima ve Hrach (2021) tarafından yürütülen araştırmada da benzer bir bulgu elde edilmiştir. İlgili araştırmada akademisyenler hem AEK kullanımı hem de AEK hazırlama süreçleri için maddi teşvik gibi ek teşviklerle motive olduklarını belirtmişlerdir. Ancak araştırmaya katılan diğer akademisyenler bu konuda olumsuz görüş bildirmişlerdir. Olumsuz görüşler temasında yetersizlik, motivasyon eksikliği ve plansızlık ve denetimsizlik kodları oluşmuş ve en çok yetersizlik kodu altında görüş

belirtilmiştir. Araştırmaya katılan akademisyenler, AEK hazırlama noktasında bireysel veya teknolojik yetersizlik yaşanabileceğini düşündükleri için tüm akademisyenlerin AEK hazırlamaması gerektiğine inandıklarını ifade etmişlerdir. Adnan ve diğerleri (2021) tarafından yürütülen araştırmada da nispeten benzer bir bulgu elde edilmiştir. İlgili bulguya göre akademisyenler AEK hazırlığı için zamana, profesyonel desteklere ve işbirliğine ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu noktadan hareketle akademisyenlerin yeterli durumlarının incelendiği araştırmaların yapılması ve olumsuz sonuçlar çıktığı takdirde yetkinlik kazandıracak eylemlerin yürütülmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu olan *“Akademisyenlere göre açık eğitim kaynakları, basılı eğitim materyalleri üzerinde bir dönüşüme neden olacak mıdır?”* sorusuna yanıt bulabilmek için akademisyenlere *“Açık eğitim kaynaklarının basılı eğitim materyalleri üzerinde dönüşüme neden olacağını düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise ne tür dönüşümler beklediğinizi açıklar mısınız? Cevabınız hayır ise nedenini açıklar mısınız?”* soruları yöneltilmiştir. Yanıtlar olumlu görüşler ve olumsuz görüşler olmak üzere iki ana tema çerçevesinde incelenmiştir. Olumlu görüşler temasında kaynakları güncelleme kolaylığı ve erişebilme kolaylığı olmak üzere iki kod bulunurken, olumsuz görüşler temasında kullanım yaklaşımı, kalıcılık ve etkili öğrenme ve toplumsal yaklaşım olmak üzere üç kod bulunmaktadır. Akademisyenlerin büyük bir bölümü AEK’lerin basılı materyaller üzerinde dönüşüme neden olacağını ve bunun erişebilme kolaylığı nedeniyle yaşanacağını düşünmektedir. Olumsuz görüşler temasında bulunan üç kodda da birer görüş bulunmaktadır. Bu nedenle en çok hangi açıdan olumsuz görüş oluştuğu hakkında yorum yapılamamaktadır. Fakat toplumdaki basılı materyal barındırma isteği nedeniyle toplumsal yaklaşım kodunun olumsuz görüşler temasında daha baskın olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın beşinci araştırma sorusu olan *“Akademisyenlere göre her üniversitede açık eğitim kaynaklarının paylaşıldığı bir platform bulunmalı mıdır?”* sorusuna yanıt bulabilmek için akademisyenlere *“Her üniversitenin açık eğitim kaynaklarını paylaşmak için bir platforma sahip olması gerektiğini düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise bu platformun nasıl tasarlanması gerektiği konusundaki görüşlerinizi paylaşabilir misiniz? Cevabınız hayır ise nedenini açıklar mısınız?”* soruları yöneltilmiştir. Yanıtlar olumlu görüşler ve olumsuz görüşler olmak üzere iki ana tema çerçevesinde incelenmiştir. Olumlu görüşler temasında şeffaflık ve güvenilirlik ile ihtiyaç bazlı üretim ve paylaşım kodları bulunurken, olumsuz görüşler temasında ortak ve merkezi platform ile yetkinlik sorunları kodları yer almaktadır. Olumlu görüşler temasındaki kodlara üçer yanıt gelmiştir. Bu nedenle ön plana çıkan bir kod

bulunmamaktadır. Ancak oluşturulacak platform için ihtiyaç bazlı üretim ve paylaşım yapılması bilgiye ulaşmayı daha kolay hale getireceği için bu kodun daha önemli olduğu düşünülmektedir. Olumsuz görüşler temasında ise ortak ve merkezi platform kodu dikkat çekmektedir. Bu kodda dört görüş yer almaktadır. Olumsuz görüş bildiren akademisyenlerin tamamına yakını her üniversitede AEK platformu olmasına gerek olmadığını ve bunun yerine ortak bir platformun daha faydalı olacağına inandıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak bu araştırmada elde edilen bulgular ve yapılan kapsamlı alanyazın incelemeleri, AEK'lerin öğrenme ve öğretme süreçlerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Araştırmaya katılan akademisyenler AEK'lerin bilgiye kolay erişim sağlama avantajını vurgularken, güvenilirlik ve doğruluk endişelerini de dile getirmişlerdir. Ayrıca AEK'lerin hazırlanması ve paylaşılması süreçlerinde hedef kitleye uygunluk ve kullanıcı dostu arayüzlerin önemini vurgulamışlardır. Öte yandan, araştırmaya katılan akademisyenlerin çoğunluğu tüm akademisyenlerin AEK hazırlama konusunda yeterli olmayabileceğini belirtmiştir. Bu yetersizlik endişesi, akademisyenlerin kapsamlı ve güvenilir AEK'lerin oluşturulması için özenli bir yaklaşım gerektiğini göstermektedir. Ayrıca basılı kaynaklara kıyasla AEK'lere daha kolay erişim sağlanmasının öğrenme materyallerinin dönüşümünde pozitif bir etki yaratabileceği sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak bu araştırmanın bulguları akademisyenlerin AEK'lerin avantajlarını ve zorluklarını ifade etmelerine ve bu kaynakların eğitimdeki rolünü değerlendirmelerine yardımcı olduğu için önemli görülmektedir. Bu bulguların gelecekte AEK konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Bu araştırmada akademisyenlerin açık eğitim kaynaklarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Alanyazın taramaları ve elde edilen bulgular doğrultusunda karar vericilere, uygulayıcılara ve ilerleyen süreçlerde bu konu ile ilgili çalışacak araştırmacılara aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Bu araştırmaya dört farklı üniversiteden 11 akademisyen katılmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda katılımcı sayısını artırarak daha kapsamlı bulgular elde edilebilir.
- Araştırmaya katılan akademisyenler farklı birimlerde ve farklı bölümlerde görev yapmaktadır. İlerleyen süreçlerde birim bazlı veya bölüm bazlı araştırmalar yürütülebilir.

- Alanyazın incelendiğinde özellikle Türkiye’de AEK özelinde yapılan bilimsel araştırma sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu konunun farklı açılardan ele alındığı araştırmalar yürütülmelidir. Yürütülecek araştırmaların ilgili alanyazına önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.
- Araştırmaya katılan akademisyenler tüm üniversitelerde AEK platformu olması konusu hakkında yarı yarıya olacak şekilde farklı görüşler bildirmişlerdir. Bu konunun Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler tarafından değerlendirilmesi önerilmektedir.
- Başta BÖTE bölümlerinde görevli akademisyenler olmak üzere öğretim tasarımı ve dijital ders materyali hazırlama konusunda uzman kişilerce açıklık ve AEK hareketleriyle ilgili kapsamlı çalıştaylar düzenlenmelidir.
- AEK hareketinin ülkemizde daha fazla benimsenmesi ve toplumdaki farkındalık seviyesinin artması için yükseköğretim düzeyinde AEK ile ilgili bilgilendirici çalışmaların yürütülmesi faydalı olacaktır.
- Lisansüstü eğitim süreçlerinde AEK’lerle ilgili seçmeli dersler oluşturulmalıdır. Böylece geleceğin akademisyenleri lisansüstü eğitim süreci içerisinde gerekli farkındalıklarla donatılabilir.

Kaynakça

- Admiraal, W. (2022). A typology of educators using open educational resources for teaching. *International Journal on Studies in Education*, 4(1), 1-23. <https://doi.org/10.46328/ijonse.60>
- Adnan, M., Yakar, A., Kocatürk Kapucu, N., ve Köşk, U. C. (2021). Öğretim elemanlarının açık ders malzemelerinin üretim ve kullanımına ilişkin görüşleri ve katkı motivasyonları. *International Congress on Open Learning and Distance Education 2021 (ICOLDE 2021)*, 75-76, Erzurum. <https://ekitap.atauni.edu.tr/wp-content/uploads/2021/12/acikogretim.pdf> Erişim tarihi: 26.07.2023
- Al, U., ve Madran, O. (2013). Açık ders malzemelerine genel bakış: Türkiye Bilimler Akademisi örneği. *Bilgi Dünyası*, 14(1), 1-16. <https://doi.org/10.15612/BD.2013.132>
- Black, H. (2023). Review of using open educational resources to promote social justice. *Communications in Information Literacy*, 17(1), 299-303. <https://doi.org/10.15760/comminfolit.2023.17.1.6>
- Bozkurt, A. (2014). Ağ toplumu ve öğrenme: Bağlantıcılık. *XVI. Akademik Bilişim Konferansı*, 601-606, Mersin. https://ab.org.tr/ab14/kitap/bozkurt_ab14.pdf Erişim tarihi: 27.07.2023
- Bozkurt, A. (2015). Kitleleşen açık çevrimiçi dersler (Massive open online courses - Moocs) ve sayısal bilgi çağında yaşamboyu öğrenme fırsatı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 1(1), 56-81.
- Chewe, P., Kakana, F., ve Inonge, I. (2021). Adoption and use of open educational resources by university academics at the University of Zambia. *Zambia Journal of Distance Education*, 1(1), 53-61.
- Cinel, İ., ve Özdemir Şahin, L. (2023). Açık eğitim kaynaklarına yönelik bakış açılarının incelenmesi: Bilgi ve Belge Yönetimi örneği. *Bilgi Dünyası*, 24(1), 1-24. <https://doi.org/10.15612/BD.2023.690>
- Datt, G., ve Singh, G. (2021). Acceptance and barriers of open educational resources in the context of Indian higher education. *Canadian Journal of Learning and Technology*, 47(3). <https://doi.org/10.21432/cjlt28028>
- Demirbağ, İ., Kemer, B., ve Çelik, Ö. (2023). Açık eğitim kaynakları ile ilgili lisansüstü tezlerdeki eğilimler: Bir sistematik tarama. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 9(2), 31-51. <https://doi.org/10.51948/auad.1311279>

- de Oliveira Neto, J. D., Law, V., ve Kang, S. P. (2023). Adoption of open educational resources in the global south. *Journal of Computing in Higher Education*. <https://doi.org/10.1007/s12528-023-09351-8>
- Dragicevic, N., Pavlidou, I., ve Tsui, E. (2020). Use of hybrid classroom and open educational resources: Experience gained from a university in Hong Kong. *International Conference e-Learning 2020*, 3-14, IADIS Press. <https://www.iadisportal.org/digital-library/use-of-hybrid-classroom-and-open-educational-resources-experience-gained-from-a-university-in-hong-kong> Erişim tarihi: 26.07.2023
- Ekren, G., ve Genç Kumtepe, E. (2018). Yükseköğrenim düzeyinde uzaktan eğitimde “açıklık” kavramına yönelik içerik analizi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 4(2), 112-128.
- Feder, T. (2023). Free textbooks and other open educational resources gain popularity. *Physics Today*, 76(7), 18-21. <https://doi.org/10.1063/PT.3.5267>
- Fırat, M. (2019). *Uygulamadan kurama açık ve uzaktan öğrenme*. Ankara: Nobel Akademik.
- Forgette, C. (2020). Teacher perceptions of open educational resources in K-12 Mississippi classrooms. The University of Mississippi, Onur Tezi, Oxford, USA.
- Gökmen, Ö. F., Duman, İ., ve Horzum, M. B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 2(3), 29-51.
- Güler, C. (2017). Açık ve uzaktan öğrenmede bireysel farklılık olarak yaş. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 3(3), 125-145.
- Hilton, J. (2016). Open educational resources and college textbook choices: A review of research on efficacy and perceptions. *Educational Technology Research and Development*, 64(4), 573-590. <https://doi.org/10.1007/s11423-016-9434-9>
- Hussain, I., Chandio, J. H., ve Sindher, R. H. K. (2013). A study on attitude of university academia towards the use of open educational resources in higher education. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS)*, 7(2), 367-380.
- Hylén, J. (2020). *Open educational resources: Opportunities and challenges*. <https://docs.prosentient.com.au/prosentientjspui/bitstream/10137/17756/1/interpublish41675.pdf> Erişim tarihi: 27.07.2023
- Issa, A. I., Ibrahim, M. A., Onojah, A. O., ve Onojah, A. A. (2020). Undergraduates' attitude towards the utilization of open educational resources for learning. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(3), 227-234.

- Kara, K., ve Karakoç, B. (2017). Yetişkin eğitiminde ‘sekiz süreç elementi’ doğrultusunda öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 613-634.
- Karakaş, M. (2019). Tess-india açık eğitim kaynaklarından faydalanılarak oluşturulan etkinliklerin cebir öğretimine etkisi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Karataş, E., Bağrıaçık Yılmaz, A., Karataş, S., ve Banyard, P. (2022). Academics’ intentions to use open educational resources (oers) in professional development. *Acta Educationis Generalis*, 12(3), 27-46. <https://doi.org/10.2478/atd-2022-0022>
- Kip Kayabaş, B. (2020). *Eğitimde açıklık ve kitlesel açık dersler*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Kır, Ş. (2019). Kitlesel açık çevrimiçi ders ortamında psikomotor becerilerin kazanılmasına ilişkin öğrenen görüşleri ve öğreten rolleri. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Kurşun, E. (2011). An investigation of incentives, barriers and values about the oer movement in Turkish universities: Implications for policy framework. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara.
- Madran, R. O. (2022). Açık eğitim kaynakları için semantik üst veri modeli tasarımı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara.
- Mcorley, G., D'Entremont, A., Verrett, J., Ibrahim, N., Dickinson, J., Sellens, R., ve Salem, D. A. (2020). Open educational resources in undergraduate engineering education: Opportunities and challenges. 2020: *Proceedings of the Canadian Engineering Education Association (CEEA) Conference*, 186-193, Canada. <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/PCEEA/issue/view/873> Erişim tarihi: 26.07.2023
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (2019). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. S. Akbaba Altun ve A. Ersoy (Çev.). Ankara: Pegem.
- Mills, A., Bali, M., ve Eaton, L. (2023). How do we respond to generative AI in education? Open educational practices give us a framework for an ongoing process. *Journal of Applied Learning & Teaching*, 6(1), 16-30. <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.34>
- Nagashima, T., ve Hrach, S. (2021). Motivating factors among university faculty for adopting open educational resources: Incentives matter. *Journal of Interactive Media in Education*, 1(19), 1-10. <https://doi.org/10.5334/jime.678>

- Ojo, O., Salawu, I. O., ve Adedapo, A. (2023). Effect of open educational resources on teaching and learning as perceived by lecturers in selected Nigerian universities. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 22(1), 67-79.
- Otterburn-Martinez, J. (2023). Embracing the world beyond textbooks by utilizing open educational resources. *EnglishUSA Journal*, 8(1), 10-15.
- Özcan, H. (2019). Kitlesele açık çevrimiçi ders platformlarına yönelik puanlama anahtarı geliştirilmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özel, N. (2016). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle değişen bilgi kaynakları, hizmetleri ve öğrenme ortamları. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(209), 270-294.
- Peregrino, L. P., Caballes, D. G., ve Javillonar, M. G. (2020). Public secondary school teachers' awareness of open educational resources (oer). *CiiT International Journal of Programmable Device Circuits and Systems*, 12(4), 76-80.
- Pete, J., Mulder, F., Neto, J. D. O., ve Omollo, K. L. (2018). Differentiation in access to, and the use and sharing of (open) educational resources among students and lecturers at technical and comprehensive Ghanaian universities. *Open Praxis*, 10(4), 405-421.
- Roncevic, M. (2022). *Open educational resources: The story of change and evolving perceptions*. <http://www.noshelfrequired.com/open-educational-resources> Erişim tarihi: 30.06.2023
- Rutter, A., Black, D., Ali, S., ve Berg, M. A. (2023). Open educational resource textbooks and teacher education: A descriptive analysis of student in language/literacy development courses. *International Journal on Studies in Education (IJonSE)*, 5(4), 530-549. <https://doi.org/10.46328/ijonse.158>
- Saadatmand, M. (2017). A new ecology for learning an online ethnographic study of learners' participation and experience in connectivist moocs. University of Helsinki Faculty of Educational Sciences Doctoral Thesis, Helsinki, Finland.
- Şen Baysal, A., Çakır, H., ve Toplu, M. (2015). Açık eğitim kaynaklarının gelişimi ve Türkiye'de uygulama alanları. *Türk Kütüphaneciliği*, 29(3), 461-498.
- Sunar, A. S., Yükseltürk, E., ve Duru, İ. (2022). Analysis on use of open educational resources during emergencyremote education due to covid-19: A case study in Turkey. *SAGE Open*, 12(4), 1-15. <https://doi.org/10.1177/21582440221130299>
- Tısoğlu, S., ve Kaya, K. Y. (2020). Bir KAÇD'nin tasarım ve uygulama sürecinin eğitimden deneyimleri açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(6), 2535-2551. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.763555>

- UNESCO. (2019). *Recommendation on open educational resources (oer)*. <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/recommendation-open-educational-resources-oer> Erişim tarihi: 26.07.2023
- Üstün, A. G., Tanış, H., Kaba, E., Aksoy, D. A., Kayaduman, H., Uçar, H., Kurşun, E., ve Bozkurt, A. (2021). Açık eğitsel kaynak (AEK) sunan platform bileşenlerinin incelenmesi. *International Congress on Open Learning and Distance Education 2021 (ICOLDE 2021)*, 240-248, Erzurum. <https://ekitap.atauni.edu.tr/wp-content/uploads/2021/12/acikogretim.pdf> Erişim tarihi: 26.07.2023
- Warner, T. L. (2020). Analysis of HBCU faculty awareness and perceptions regarding open educational resources (oer) for teaching enhancement. Tennessee State University Department of Educational Leadership Doctoral Thesis, Nashville, USA.
- Wright, R. E., Goldman, J. M., ve Reeves, J. L. (2019). *Open educational resource (oer) adoption in higher education: Examining institutional perspectives*. https://nsuworks.nova.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1032&context=asl_staffpres Erişim tarihi: 28.07.2023
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. baskı)*. Ankara: Seçkin.
- YÖK. (2020). “YÖK Dersleri Platformu” öğrencilerin erişimine açıldı. <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/04-yok-dersleri-platformu-erisime-acildi.pdf> Erişim tarihi: 26.10.2023

Yazar Hakkında

Soner ALTINTAŞ

Lisans eğitimini 2016 yılında Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği bölümünde; yüksek lisans eğitimini 2022 yılında Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Lisans mezuniyetinin ardından yaklaşık 5 yıl kadar kamu kurumlarında (ücretli) ve özel bir okulda öğretmenlik mesleğini yürütmüştür. 2022 yılının Aralık ayından itibaren ise Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü'nde Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Posta adresi: İstiklal Mah. İstanbul Asfaltı Yolu Üzeri Küme Evleri No:3 Keçiçepe Mevkii 39750, Lüleburgaz/KIRKLARELİ

Tel (İş): +90 288 417 49 96 (5635)

Eposta: soneraltintas@klu.edu.tr

URL: <https://personel.klu.edu.tr/soneraltintas>